

FRANCESCO BUDOLF
VALTONE 43 - BONCHI

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 49

Gorica - 3. decembra 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Pričenja se Marijino leto

Na praznik Brezmadežne se prične Marijino leto 1953-1954. Tako je bil nedavno določen in razglašen sv. oče Pij XII. v okrožnici »Fulgens corona glorie« — Blesteči venec slave. Val navdušenja je v hipu zajel vesoljni katoliški svet. Od povsod se čujejo glasovi o pripravah, prireditvah in visokih načrtih: katoliški narodi tako rekoč tekmujejo med seboj, kdo bo v tem letu dostojneje in veličastneje praznoval brezmadežno Devico Kraljico.

Kaj pomeni Marijino leto, ki ga pričakujemo, in v čem obstoji? Vsem je še sveže v spominu sveto leto, kakor da bi bilo šele pravkar minilo. Tako globoke vtise je pustilo v nas vseh. Marijino leto mora biti nekaj podobnega. Ni prav isto, zlasti zunanji spored slovesnosti in pobožnosti je drugačen, a v jedru, v svoji duhovni vsebini si je obojno praznovanje na las slično. Skratka: tudi Marijino leto mora biti leto duhovne prenovitve, leto izrednega blagoslova in posebnih milosti za vesoljni svet, najbolj pa za krščanske narode in družine, ki so Mariji posebej vdani.

Obenem je tudi spominsko leto. To je tudi neposredni razlog, da ga pričnemo ravno na praznik Brezmadežne. Letos namreč poteka natančno sto let, odkar je sv. oče Pij IX. s svojo najvišjo in nezmotljivo učeniško oblastjo določil, da je Marija božja v prvem in polnem smislu Brezmadežna, to se pravi spočeta brez najmanjše sence izvirnega greha od prvega trenutka, ko je bila ustvarjena njena diviško čista duša. Ta proglasitev se je izvršila 8. decembra 1854. Veličastni zbor škofov, skoro dve sto jih je bilo, je prisotnoval tej slovesni dogmatični definiciji v baziliki sv. Petra v Rimu. Od takrat je resnica o Brezmadežni za vse katoličane neizpodbitna in končno veljavna verska dogma. Od takrat je tudi silno porasla pobožnost do Marije v najrazličnejših oblikah. In to je prineslo Cerkev in vsem krščanskim narodom, da vsemu svetu neizmerne blagoslova. Po sto letih vidimo natančno, kako je Marija z nedopovedljivo materinsko ljubeznijo čuvala in vodila Cerkev skozi razvratnost in mravno propadlost te dobe. Ne moremo reči drugače, ko gledamo nazaj v zgodovino, ko da je bil sv. oče Pij IX. izvoljeno orodje v božji roki, in je s posebnim navdihom in varstvom Sv. Duha razglasil to dogmo. Takrat bi si komaj kdo mogel misliti, tudi med tistimi, ki so definicijo srčno želeli in prosili, da bo od tod izviralo, naravnost privrelo toliko blagoslova in milosti za vesoljno Cerkev. Po pravici moramo reči: tu se vidi jasno kakor na dlani, da Sv. Duh sam vodi katoliško Cerkev in ne prestopa skrbi zanjo.

Pogled v preteklost pa utemeljuje še bolj sončne nade za prihodnost. Saj je prvič v zgodovini Cerkve, da je ne samo nekaj praznikov, ali kaka devetdnevnic, ali en mesec, marveč eno celo leto posvečeno Mariji, kot je to mogel v slovesni in uradni obliki storiti samo sv. oče s polnostjo svoje svečeniške in duhovske oblasti kot Kristusov namestnik na zemlji. V omenjeni okrožnici »Blesteči venec slave« je tudi naznačil obilico milosti, ki jih trdno pričakuje v tem Marijinem letu. Zlasti prenovo pravi in uresničenje evangeljskih nauk, ki nam edini zagotavljajo mir med narodi, pravični socialni red in resnično svobodo Cerkev in njenem nadnaravnem vzgojnem poslanstvu. Tega je današnji svet najbolj potre-

ben, ker je tako globoko zabredel v nepravnost in je poln sovraštva, krivic in zatiranja. Ni ga naroda pod soncem, ki bi ne hrepenel po teh bistvenih vrednotah za človeško skupnost in sožitje. A k temu moramo kot Slovenci pristaviti še nekaj, kar bo vsakdo lahko na mah razumel brez dolgega razlaganja, saj mi vemo, kako je sedaj v naši domovini. Hočemo reči: ako si vsi narodi žele mirne sreče, resnične pravičnosti in prave svobode Cerkev, potem si Slovenci tega žele trikrat bolj, po vsem tem, kar so morali pretrpeti in morajo še prestajati. Ako

Rusija se je premislila

V noči med 26. in 27. novembrom je razširil sovjetski radio novico, da je Sovjetska zveza pripravljena udeležiti se konference štirih zunanjih ministrov in da je sovjetska vlada že izročila trem zapadnim veleposlanikom tozadevne poslanice.

Ta vest je prišla popolnoma nepričakovano. Zapadne velesile so bile prepričane, da se Sovjetska zveza ne misli za enkrat pogajati o nemškem in avstrijskem vprašanju in da je zato stavila take pogoje za svoj pristaneček na predlagano konferenco, ki bi jih zapadne velesile ne mogle sprejeti. Da je torej sedaj kar nenadoma spremenila svoje stališče, je morala imeti gotove važne razloge. Na te razloge se bomo pozneje vrnili.

Sovjetska nota poudarja med drugim, da že samo nastevanje vprašanj, ki so jih omenile prejšnje note zapadnih velesil, dokazuje, da so med najbolj perečimi vprašanji, ki bi jih morala obravnavati konferenca zunanjih ministrov, vprašanja, ki zadevajo bodisi Evropo kakor Azijo. Zato da je udeležba Kitajske ljudske republike pri razpravljanju in pri reševanju teh vprašanj nekaj naravnega in neobhodno potrebnega.

Sovjetska vlada, pravi nota, je pripravljena udeležiti se konference štirih zunanjih ministrov. Obenem pa čuti potrebo izjaviti, da bo na tej konferenci predlagala, naj se skliče v kratkem konferenca, ki bi se je udeležila tudi Kitajska ljudska republika. Po mnenju sovjetske vlade bi bil za štirilansko konferenco najbolj primeren kraj Berlin.

Sovjetska zveza izjavlja, da je pripravljena garantirati varnost Evrope na podlagi sporazuma med vsemi evropskimi deželami neglede na njihov socialni režim.

Rekli smo, da je imela Sovjetska zveza važne razloge, da je pristala na konferenco štirih. Glavni razlog je bil po našem mnenju zaskrbljenost zaradi bermudske konference. Ta konferenca Eisenhowerja, Churchillja, Laniela in njihovih zunanjih ministrov Dullesa, Edena in Bidaulta bi morala razpravljati o najbolj perečih vprašanjih Evrope in Azije ter sprejeti važne ukrepe. Nedvomno bi na tej konferenci obravnavali evropsko obrambo, posebno pa nemško oborožitev. To konferenco preprečiti ali ji dati vsaj drugo smer, je bil eden izmed namenov sovjetske note. Ta namen je sovjetska nota deloma dosegla. Bermudska konferenca se bo sicer vršila, a nedvomno bo morala spremeniti svoj program ter se v prvi vrsti baviti s sovjetsko noto in z novim mednarodnim stanjem, ki je nastalo zaradi nje, akoravno je vsem jasno, da nima Sovjetska zveza drugega name-

imajo vsi narodi dovolj razloga, da skozi vse leto iskreno prosijo Marijo za te milosti in darove — potem ga imajo tem bolj Slovenci. Ako tudi vsi za trdno tega pričakujejo iz Marijine darežljive, materinske roke — nič manj Slovenci, ki so se v najtežjih urah svoje zgodovine vedno zatekali k Mariji. Saj tu velja tisti glavni zakon božje milosti, ki pravi: Prosite in boste prejeli! Čim več prosimo, tem več nam bo naklonila Marija, naša resnična duhovna mati.

Zato pa se nam kar odvali kamen od srca in mora skrb premine in človek svobodneje zaduha v novih upih, ko preko sedanjega gorja zre naprej v novo Marijino leto, ki se pričena.

na, kot da razdvoji zapadne zavezničke, onemogoči potrditev evropske skupnosti ter razbije atlantsko zvezo.

Da je nameravala Sovjetska zveza onemogočiti bermudsko konferenco, sledi tudi iz dejstva, da je sporočila svoj pristaneček na konferenco štirih zunanjih ministrov tisto noč pred dnevom, ko bi morala francoska narodna zbornica glasovati o zaupnici Lanielovi vladi, oziroma o njeni evropski politiki. S tem svojim korakom je poskušala sovjetska vlada vplivati na francosko zbornico ter pospešiti padeč Lanielove vlade. Padeč vlade pa bi imel za posledico, da bi se Francija ne mogla udeležiti bermudske konference in da bi morali zaradi tega to konferenco preložiti na poznejši čas. Toda sovjetska nota tega namena ni dosegla; zdi se celo, da je nehoti pripomogla k Lanielovemu uspehu v narodni zbornici, tako da se bosta mogla Laniel in Bidault udeležiti napovedane bermudske konference, ki se bo pričela 4. decembra.

Zapadni narodi so sprejeli sovjetsko noto z različnimi čustvi. Na splošno so ji angleški krogi bolj naklonjeni kot ameriški. Tako pravi na primer »Times«, da je zadnji namen sovjetske note nedoumljiv, toda zapadne velesile nimajo razloga, da bi to noto zavrnile. »Manchester Guardian« pa pripominja, da so bili zapadnjaki tisti, ki so zahtevali čestovne razgovore in da sedaj nimajo razloga, da bi zavrnili te razgovore samo zaradi tega, ker bo Rusija zahtevala razne stvari, ki jih zapadne velesile ne bi mogle sprejeti.

Nove Titove izjave o tržaškem vprašanju

Ob priliki praznovanja desetletnice »AVNOJ« v Jajcu se je maršal Tito dotaknil tudi tržaškega vprašanja. Med drugim je izjavil sledeče misli:

Danes vidimo tržaško vprašanje bolj jasno, kot nikoli prej, akoravno smo ga že v preteklosti poznali iz Churchillovih »spominov«. Ko smo prelili potoke krvi za Trst, smo se mu morali odločiti, in danes ve ves svet, da so bili zavezniški pripravljeni nameriti svoje topove zoper iste ljudi, ki so nosili na svojih prsih njihova odlikovanja. Mi smo se takrat zavedali jasno položaja ter smo se umaknili, da bi ne prišlo do katastrofe. Toda sedaj se morajo zavezniški zavedati, da se po letu 1945 nismo pustili uspavati, ampak da smo s stisnjenimi zobmi pričakovali, da se zavezniški zavedo krivice, ki so jo zadali našemu ljudstvu.

Mi vemo dobro, kaj si lahko upamo in česa ne zmoremo. Mi vemo

Zadnji teden se je končala v francoski narodni zbornici dolga, skoraj dva tedna trajajoča debata o francoski zunanji politiki, predvsem pa o evropski obrambni skupnosti, ki je stopila zadnje čase zaradi znanega sovjetskega zadržanja zopet v ospredje.

Ta razprava, ki se je bavila v veliki meri z evropsko obrambno skupnostjo, je bila zelo burna. Nastopili so zagovorniki in nasprotniki evropske skupnosti. Posebno toplo se je zavzel za evropsko obrambno in politično skupnost zunanji minister Bidault.

Bidault je v svojem govoru poudaril med drugim, da se je francoska vlada sporazumela s svojčasnimi zavezniki, da je treba braniti Evropo kolikor mogoče daleč na vzhodu. Taka obramba pa zahteva, je dejal, veliko prostora na globoko, posebno če hočemo združiti uporabo klasičnega orožja z novim orožjem. Te obrambe ne moremo doseči, če ne vključimo nemškega ozemlja med svoje načrte, kajti nemogoče je voditi vojno na nemških tleh brez dejanskega sodelovanja nemških sil. Bidault je tudi omenil, da so v teku pogajanja, ki bodo zagotovila evropski vojski pomoč Anglije na podlagi dvostranskih pogodb s posameznimi članicami evropske skupnosti. Tudi z Ameriko so pogajanja v teku, da bi ohranila ta dovolj črt na evropskem kontinentu.

Glede stališča zbornice do evropske skupnosti so bili stavljeni razni predlogi, od katerih sta bila najvažnejša predlog republikanskega ljudskega gibanja (krščanskih demokratov) in predlog socialistov. Oba predloga sta bila naklonjena evropski skupnosti, a sta stavila gotove zahteve. Prvega je njegov predlagatelj umaknil, drugega pa je zbornica zavrgla. Ravno tako je zavrgla zbornica predlog Mendes-Franceja, ki je zahteval, naj bi se debata o evropski skupnosti odgodila na konec januarja.

Debata je zavzela zaradi zadržanja degolističnih poslancev tak potek, da se je podala vlada k predsedniku republike Auriolu. Ta je pooblastil Laniela, da sme postaviti vprašanje zaupnice, če se mu zdi potrebno.

In Laniel je vprašanje zaupnice tudi postavil, in sicer na podlagi predloga poslanca Gareta, ki je predlagal, naj vlada nadaljuje s politiko, ki jo je Laniel napovedal v

svojem nastopnem govoru in ki naj gre za tem, da pride do združene Evrope.

Laniel je na podlagi Garetovega predloga v svojem zaključnem govoru priporočal, naj bi poslanci glasovali za zaupnico vladi ter s tem odobrili njegovo stališče do evropske skupnosti, ki pa ni nujno stališče zunanjega ministra Bidaulta. Ko je Bidault zaslišal te Lanielove besede, je udaril po mizi ter hotel zapustiti zbornico. Govorilo se je, da je Bidault podal svojo ostavko, toda Bidault je po sestanku z Lanielom izjavil, da ni podal ostavke, pač pa da je imel z Lanielom zelo odkrit pomenek.

Laniel se je v zaključnem govoru dotaknil tudi zadnje sovjetske note, ki je bila objavljena na dan zaključnega glasovanja v zbornici in ki je imela očiten namen vplivati na glasovanje ter strmoglaviti Lanielovo vlado. Toda zdi se, da je sovjetska nota dosegla čisto nasprotni učinek. Laniel je poudaril, da je Francija pripravljena sodelovati pri zboljšanju mednarodnega stanja in da si je treba le čestitati, če pomeni sovjetski korak odkritosrčno spremembo sedanjega vzdušja.

Tudi Bidault je pred glasovanjem povzel še enkrat svojo besedo ter razložil svoje stališče glede zadnje sovjetske note. Rekel je, da je sovjetska poteza, ki so jo že dolgo pričakovali, velike važnosti, vendar da je treba imeti pri vsem tem dve stvari pred očmi, da je treba namreč predvsem ohraniti in utrditi atlantsko vzajemnost in da bo moral razgovor med Vzhodom in Zahodom odpreti pot k ustanovitvi uspešnega sistema kolektivne varnosti za vse države in sicer na podlagi nadzorovane razorožitve.

Bitko za zaupnico Lanielovi vladi so odločili degolisti, ki so se zadnji trenutek premislili ter po svojem zastopniku Chaban-Delmasu izjavili, da nočejo sprejeti odgovornosti, da bi v sedanjih okoliščinah pustili pasti Lanielovo vlado, in da se bodo zato vzdržali glasovanja.

In Laniel je zmagal: 275 poslancev je glasovalo za zaupnico vladi in za njeno evropsko politiko, medtem ko je 244 poslancev glasovalo proti. Laniel je sicer zmagal, ni pa dobil nadpolovične večine glasov (314), kar pomeni, da v sedanjih francoski zbornici ni zadostne večine, ki bi bila pripravljena potrditi evropsko obrambno in politično skupnost.

bi mogli na kaki drugi konferenci doseči sporazum, potem bi se izplačalo se podati nanjo. Če bi bil pa ta sporazum nedosegljiv, nima pomena, da bi se je udeležili.

Če se zavezniški ne bodo poslužili sedanje prilike, ter povedali Italijanom, da jih ne bodo podpirali pri uresničevanju njihovih zahtev, se bo ustvaril težak položaj, ki ne bo utrdil obrambne črte zoper morebitne napadalec, ampak bo ustvaril ognjišče novih konfliktov. Tržaško vprašanje bi bilo treba vsaj začasno urediti; njegova rešitev ne more veljati za večne čase, ker bi pomenila okrnitev našega narodnega telesa. Proti koncu razpravljanja o tržaškem vprašanju je maršal Tito izjavil, da je pripravljen umakniti svoje čete z meje, toda le pod pogojem, da jih umakne istočasno tudi Italija. Izjavil je tudi, da je pripravljen pristati na konferenco pod pogoji, ki jih je že prej omenil.

Druga adventna nedelja

Iz svetega evangelija po Mateju
(Mt 11, 2-10)

Tisti čas, ko je Janez v ječi slišal o Kristusovih delih, je poslal dva svoja učenca in mu rekel: »Ali si ti, kateri mora priti, ali naj drugega čakamo?« — In Jezus jima je odgovoril: »Pojdita in sporočita Janezu, kar sta slišala in videla: slepi spregledujejo in hromi hodijo, gobavi se očistujejo in gluhi dobivajo sluh, mrtvi se obujajo in ubogim se blagovest oznanja, in blagoslov mu, kdor se nad menoj ne spotakne.« — Ko pa sta ta dva odhajala, je začel Jezus ljudstvu govoriti o Janezu: »Kaj ste šli gledat v puščavo? Trs, ki ga veter maje? Ali kaj ste šli gledat? Človeka, oblečenega v mehka oblačila? Glejte, kateri nosijo mehka oblačila, so v kraljevskih hišah. Ali kaj ste šli gledat? Preroka? Da, povem vam, še več kot preroka. Zakaj, ta je tisti, ki je o njem pisano: 'Glej, pošljim svojega glasnika pred tvojim obličjem, ki bo pripravil tvojo pot pred teboj.'«

*

Zadnji in največji med preroki je bil Janez Krstnik, ki je mogel z roko pokazati na tistega, ki so ga drugi pred njim samo z besedo napovedovali.

Janez Krstnik je živel ostro in spokorno, da so ga ljudje občudovali; radi so hodili poslušati njegove pridige ter ga povpraševali, kaj jim je storiti, da bodo Odrašeniku spodobno pripravili pot.

In Janez ni nikomur zamolčal resnice: ni se bal zamere ljudi. Za pravico se je enako pogumno potegnil tako pred nizkimi kakor pred visokimi. — Odločno je nastopil celo proti samemu kralju Herodu ter mu očital njegovo veliko pregreho: »Ni ti dovoljeno imeti ženo svojega brata.«

Svojih besed ni preklical in ni prosil milosti, niti potem ko je bil na Herodov ukaz vržen v ječo. — Kako lep značaj!

Hudo je bilo Janezu v ječi, ker ni mogel več pripravljati s svojimi pridigami pot Gospodu. Skrbelo ga je, ali je poslanstvo, ki ga je bil prejel od Gospoda, izpolnil ali ne. K temu se je pridružil še moreč dvom, ali je Jezus res tisti, ki ima na svet priti in človeštvo rešiti.

Tudi njegovi učenci so o tem dvomili: predstavljali so si namreč Odrašenika silno resnega, strogega,

ki bo pridigal z gromovitim glasom, sedaj pa ga vidijo vsega milega, dobrotljivega, ki hodi ponižno iz kraja v kraj in vsem le dobrote in usmiljenje izkazuje.

Zato so šli, polni dvomov, vprašati v ječo svojega učenika Janeza Krstnika, ali je tisti, ki ga je on imenoval jagnje božje, — ali je v resnici že dolgo pričakovani Mesija.

Janez jih pošlje k Jezusu, naj ga oni sami vprašajo: »Ali si ti tisti, ki mora priti, ali pa naj drugega čakamo?«

In so šli. — Pa kakšen odgovor jim je dal Jezus na njih vprašanje? Ni jim naravnost odgovoril, da je on Odrašenik sveta, marveč jim je pokazal na svoja dela:

»Slepi spregledujejo, hromi hodijo, gobavi se očistujejo, gluhi dobivajo sluh, mrtvi se obujajo in ubogim se blagovest oznanja.«

Ta dela Odrašenikova so pa preprosti in vnaprej napovedovali. Zato je Kristus prav s tem dal najboljši odgovor, kdo je.

Po njegovih delih ga moramo spoznati. Ta nam jasno pričajo, da je On naš božji Odrašenik.

In kakšna so ta dela Kristusova — ne samo za časa njegovega zemeljskega bivanja v sveti deželi, ampak v teku vseh stoletij krščanstva?

Kakšna so ta dela in koliko jih je?!

Vse, kar je bilo in kar bo na svetu prežetega od prave krščanske ljubezni, — vse to je delo Kristusa.

Ves najlepši heroizem, vsi sijajni moralni boji in zmage, vsa svetost in vsa mučeniška kri, prelita za najvišje vrednote, — vse to je delo Kristusa.

Vsa tista životvorna božja luč, ki sije že 20 stoletij na ta mračni in mrzli svet, — vse to je delo Kristusa.

Kako velik je blagoslov Kristusa, ki ga vsi občudujemo!

Zato nič ne dvomimo vanj, kakor Janezovi učenci, in nič ne vprašujemo, kakor oni: Kdo si? — ampak slovesno priznamo s svetim Petrom: »Ti si Kristus, Sin živega Boga!«

Zlasti v tem svetem adventnem času ga hočemo sprejemati v svojo vero in ljubeznijo.

V svojem srcu mu hočemo postaviti skromen domek, revne jaslice.

In v našem srcu bo najlepši Božič.

Irenej

Končno je želja svetega očeta, naj bi pri vsaki marijanski pobožnosti molili tudi za tiste, ki zaradi vere in pravice trpijo preganjanje.

Pierre L'Ermitte

V Parizu obhaja devetdesetletnice župnik in pisatelj Pierre L'Ermitte. Napisal je dolgo vrsto romanov in novel. Več njegovih del je prevedenih tudi v slovenščino, tako: Kako sem ubila svojega otroka, Zena z zaprtimi očmi, Dekle z odprtimi očmi in druge. V našem listu pa smo lani objavili njegovo povest iz zadnje vojne: Nesposobni svet. Sveti oče mu je v osebnem pismu izrekel svoje čestitke.

Tudi br. Ciril Verdnik izgnan

Kot znano, je brat Verdnik malo manj kot zadnjih 6 let deloval v Schanghaiu. Ponoči 16. rožnika so policisti obkolili lazaristovsko prokuro in začeli vdirati v sobe. Odvedli so tri francoske misijonarje in enega domačega duhovnika, pribežnika s severne Kitajske. Brata Vernika se zastražili v hišnem zaporu, v katerem je

ostal 5 tednov. Potem je prišla lista z 12. točkami, na katere naj bi odgovoril, in ne le ono zaslisanje. Priznati so morali, da ne najdejo pri njem kake možnosti proti njim, da pa mora zapustiti Kitajsko. Dva policista sta ga spremljala na postajo; s seboj ni smel vzeti nič. V Kantonu so delali težave za prehod, ker so mu rdeči pebrali vse listine. Pomagala je intervencija sobratov-pregnancev v Hongkongu. Brat Verdnik se je koncem velikega srpana odpravil v Rim, da mu tam določijo delovno področje.

Novo pomembno delovanje g. Bernika

Salezijaneec g. Pavel Bernik, doslej ravnatelj sirotišnice v Titupatturu, je predstavljen na še pomembnejše mesto ravnatelja semenišča v Južni Indiji. Za sirotišče, katerega je doslej vodil in katerega obnovo je začel, je namenjen velik del letošnjega sklada. S predstavitvijo se to ne spremeni. G. Bernik sam se priporoča rojakom za darove tako potrebni in vplivni ustanovi.

Iz misijonskega sveta

Avstralija

je dandanes zemlja belcev. Začetek tega je 757 kaznjencev, ki jih je l. 1788 angleška vlada prepeljala v Botany Bay na jugovzhodnem delu celine. Sledili so novi prevozi kaznjencev, ki so Avstralijo spremenili za nekaj desetletij v kazensko taborišče. Kaznjenci so imeli mnogo svobode gibanja, ne pa svobode katoliškega bogoštujanja! Šele l. 1803 je dal guverner dovoljenje za prvo katoliško mašo. Avstralija s Tasmanijo je tedaj pripadala apostolskemu vikariatu Sv. Mavricija; svoj apostolski vikariat dobi l. 1834. Odtlej je razvoj katoličanstva hiter in močan. Danes je med dobrimi 8 milijoni prebivalcev celine en milijon in pol katoličanov, ostali belci so protestanti. Katoličani imajo 7 nadškofij: nadškofijo v Canberra-Gouburnu in po eno v vsaki od šestih pokrajin: v Sidneyu (pokr. Novi južni Gales), v Brisbaneu (pokr. Anneenstand), v Adelaidi (Južna Avstralija), v Perthu (Zapadna Avstralija) in v Hobartu (Tasmanija). Škofij je 16. Avstralska cerkev je najbolj ugledna in razgibana na vsej vzhodni zemski polobli. Ima 1820 svetnih in 907 redovnih duhovnikov, ki oskrbujejo 993 župnij z 2399 cerkvami. Katoličani vzdržujejo svoje popolno šolstvo, ki mu stoji na vrhu 7 univerzitetnih kolegijev, vključenih v državne univerze. Državni učni sistem je obvezen in laična vzgoja, dopušča pa zasebne šole vseh vrst. Zanje država ne daje niti heliča podpore, tako da stanejo katoličane okoli 1 milijon liber. Za vzgojo duhovščine deluje 32 semenišč. V njih je letos 1158 kandidatov.

Na zunaj je pokazal avstralski katolicizem svojo moč letošnjega aprila. Za 150-letnico prve uradne dovoljene maše so namreč v Sidneyu priredili evharistični kongres. Zaključnih slovesnost se je udeležilo 500.000 ljudi. Na kongres sta poleg sidneyskega kardinala Normana Gilroya prišla še bombayski Valerijan Gracias in cilicijski armenski patriarh Gregor Peter XV. Agagianian.

Poleg belcev pa živi v Avstraliji, in sicer ne v še obdelanih severnih predelih okoli 300.000 domačinov črne rase. Ti živijo skoraj neobdelani; njihovo orodje je iz lesa, kamna in drevesne skorje, za orožje pa jim služijo otrovane sulice, mreže in bumerang. So ljudozrci. V njihov versko-družabni red življenja spada tudi obrezovanje. Misijonsko delo med njimi se je začelo skoraj istočasno z raziskovanjem notranjih predelov. Po večini so to bili španski misijonarji. Danes je v Avstraliji en apostolski vikariat in Kimberlayu, misijonsko okrožje v Drisdele Riwertu in »abatia nullius« v Novi Nurziji. To poslednjo oskrbujejo benediktinci. Njihovo ozemlje šteje 11.500 ljudi, nad njimi je ena španska naselbina in 2.260 domačinov-katoličanov. Razdeljeno je na 8 župnij, v katerih je 27 cerkva in v katerih deluje 32 duhovnikov, med njimi 10 domačinov. Šol je 15 s 650 učenci in učenkami, dobrodelne ustanove so 4.

Franciškanskim Marijinim misijonarkam je zaupana šolska naselbina na otoku Palma in gobavski zavod na otoku Fantom, ki spadata oba pod pokrajino Aneensland. Redovna prednica je odgovorna samo provincialni vladi. Odkar so gobavsko naselbino prevzele redovnice, se je po besedah kanadskega industrijalca Daleja, ki jo je pred kratkim obiskal, nekdanji »otok obupa« spremenil v »Goro ljubezni«. Prej so tam vladovali nered in prepriji med bolniki, zdaj je mir in zadovoljnost. Z gospodarskega stališča pa se je položaj toliko spremenil, da po zagotovitvi vladnih uradnikov opravlja 6 redovnic delo, za katerega je

bilo poprej potrebno okoli 100 uradnikov. Avstralski katolicizem danes ni samo močan na svoji celini, marveč pošilja misijonarje na najmanj 10 področij. Med temi misijonarji so redovniki in redovnice in okrog 350 duhovnikov. Tudi misijonsko zaledje je živo in močno. Samo leta 1950 so tri papeške misijonske družbe zbrale 120.400 šterlin.

Slovenski misijonarji

G. France Jereb izgnan

Predstavnik slovenskega Baragovega misijona v pokrajini Kiangsi je vse to leto prenašal pritisk in se izogibal vsem mogočim zankam. V malem travnu je policija poskusila od domačih katoličanov izviti izjave o Jerebovih zločinih, a brez uspeha. Potem so nadenj poslali samega župana s spremstvom. Besedni dvoboj se je za rdeče končal porazno. Teden pozneje je srečo poskušala druga skupina, z nič boljšim uspehom. G. misijonar je dobil samo lepo priliko, da je pokazal na neupravičenost protikatoliške gonje.

Maj je bil kar miren. Proti koncu me-

Sistematično preganjanje poljskih škofov

Po najnovejših podatkih, s katerimi razpolaga svobodni svet, je komunistični režim v zadnjem času preganjal sedem najvišjih dostojanstvenikov katoliške Cerkve na Poljskem. Nekatere so zaprli, druge pa internirali v samostanih, vse to v okviru obsežne protivrske gonje, s katero je začel režim leta 1952. Usoda preganjanih škofov je sledeča:

Kardinal Stefan Wiśniewski, primas katoliške Cerkve na Poljskem, ki so ga aretirali 26. septembra 1953, je interniran v samostanu.

Dr. Anton Baranjak, pomožni škof v Gujnzem, je bil odpeljan v zapor 6. oktobra 1953. Njegova nadaljnja usoda ni znana.

Dr. Stanisław Adamski, škof v Katowicah, je interniran v samostanu od novembra 1952.

Oče Julij Bieniek, pomožni škof v Katowicah, je zaprt v samostanu od novembra 1952.

Evgenij Baziak, nadškof v Lvovu in kapitularni vikar v Krakovu, je v zaporu od novembra 1952.

Oče Stanisław Rospond, pomožni škof v Krakovu, ima hišni zapor od novembra 1952.

Dr. Česław Kačmarek, pomožni škof v Kielcach, je bil aretiran v januarju 1951 in v septembru 1953 obsojen na 12 let ječe.

Poleg teh visokih cerkvenih dostojanstvenikov so komunisti še zaprli neštevilno drugih duhovnikov, redovnic, vikarjev in laikov.

Dne 14. aprila 1950 je poljski komunistični režim sklenil sporazum s katoliško Cerkvijo — ki obstoja na Poljskem več kot tisoč let, — v katerem je obljubil, da »bo priznaval jurisdikcijsko oblast« Cerkve. Cerkevni voditelji so kasneje obtožili komuniste, da so kršili ta dogovor s tem, da so zaprli cerkvene šole, cenzurirali in ukinili verske publikacije in prisilili vernike k priznanju protivladnih zločinov, ki jih niso zakrivali. Dr. Marek Korowicz, poljski zastopnik pri Združenih narodih, ki je v preteklem septembru zaprosil za azil v Združenih državah, izjavlja, da je katoliška Cerkev, kateri pripada 90% prebivalstva, steber odpora in svobode in da jo hočejo komunisti zato uničiti. Ko-

seca sta se z zaslisanja vrnila v Kanchow generalni vikar Tsow in njegov rdeče okuženi kaplan Tseng. Kako so ju obdelovali v Nanchangu, je popisal g. Jereb, in ta mu je obširno odpisal, da mu pomaga v obrambi pred krilatci, s katerimi so kitajske duhovnike lovili v Nanchangu. Te krilatice so bile predvsem: da katoliška Cerkev na Kitajskem uživa prepolno svobodo, da vlada vabi katoličane na tesno sodelovanje z rdečimi pri javnih zadevah, gospodarstvu, propagandi; da morajo katoličani bolj kot doslej ljubiti domovino in bolj sovražiti sovražnike domovine.

»Napredni« katoličani so medtem na svojih rednih shodih odkrili, da inozemci, ki so še v škofiji (t. j. g. Jereb in belgijske avguštinke) veliko pisarijo v tujino in vsako malenkost sporočajo papežu in da mora oblast temu narediti konec.

Nato so se rdeči spet spravili na zidanje spominske pagode junakov revolucije, in sicer na misijonarjevem vrtu. Če se bodo držali načrta, bodo misijonsko poslopje podrl.

Za binkošti je g. misijonar zbolel za hudo grižo. Z modernimi zdravili jo je sicer preganjal v štirih dneh, ostala pa je oslabele, toliko bolj, ker je za hrano zelo hudo. Po srednji Kitajski in na severu namreč vlada lakota, in tako odvažajo riž tja, v Kiangsiju pa ga jedo na izkaznice: po en sheng, t. j. tri četrta kilograma za odrasle na dan.

21. malega srpana je g. Jereba poklical policijski načelnik. Dejal mu je, da je vatikanski potni list brez veljave, ker je Jugoslovian in bi moral imeti potni list te države. Če ga do 23. istega meseca ne dobi, bo njegovo nadaljnje bivanje na Kitajskem nezakonito in mu bo ljudska oblast odtegnila vsako varstvo.

Minil je 23. mali srpan, toda zgodilo se ni nič posebnega, vrstili pa so se že prej započeti poskusi, da bi odpadli verniki dopovedali misijonarju, da so ljudje divji nanj in da naj se umakne. Dozidali so spominsko pagodo na vrtu, tako, da je misijon obkoljen od uradnih poslopij in je to nov razlog, ki veliko terja od vernikov, da še pridejo v cerkev. Bolje kot moški se drže žene in otroci.

Končno je prišlo do tega, kar so oblasti že toliko časa pripravljale: g. Jereba so kot zadnjega tujca izgnali iz pokrajine Kiangsi. Zdej je v Hong Kongu, kjer skušajo ugotoviti zdravstveno stanje in ga pozdraviti. Podrobnih poročil o dogodkih izgona še ni.

rowicz, znana avtoriteta na področju mednarodnega prava, dostavlja, da je življenje na Poljskem pod sovjetskim komunizmom nezno in da polagajo ljudje edino upanje v cerkev.

PRI RADIJSKI ODDAJI »VERA IN NAS CAS« JE V NEDELJO 6. DEC. OB 9.30 NA SPOREDU GOVOR O BREZMADEŽNI, KI GA JE SESTAVIL MSGR. SREČKO GREGOREC, KANONIK V GORICI.

BOJ ZA KRUH

V Firencih so lastniki zaprli velike točilnice Pignone, v katerih je bilo zaposlenih nad dva tisoč delavcev. Delavci so bili drugačnega mnenja in so zasedli tovarno in skušajo voditi delo naprej. Na njihovo stran se je odločno postavil firenški župan La Pira. Po županovem mnenju ni zadostnega razloga za likvidacijo podjetja. Če bi se lastniki nekoliko potrudili, bi tovarno lahko vodili dalje.

Alamiral je vso Italijo. Pisal je vsem škofom in tudi svetemu očetu. Opozarja, kako negotovo delavski položaj žene delavce v komunizem. Lastniki topilnice očitajo županu, čeprav je splošno znano, da je odločen katoličan, da se brati s komunisti.

Župan pa jim odločno odgovarja: »Komunisti so vam zelo hvaležni! Boljših propagandistov kot ste vi, ne morejo imeti: to je propaganda za dejanji in ne a govori, in s kakšnimi dejanji! Za koga hočete, da bodo delavci volili? Ali naj morda volijo za tako nelepo državo, ki dovoljuje tovarniške likvidacije in to v takem obsegu? Niso krivi Togliattijevi in Di Vittoriojevi govori, da komunizem hitro napreduje. Krive so likvidacije tipa Pignone.« Med drugim tudi pravi, da bi upravitelj Marinotti zaslužil odklovanje »Rdečo zvezdo« za zasluge, ki jih je storil Sovjetski zvezi v Italiji.

Odločnemu županu želimo, da bi se mu posrečilo rešiti livarne in tako zagotoviti kruh dva tisoč družinam. Ta primer pa tudi kaže, da bo morala demokratična stranka zavzeti bolj odločno stališče glede socialnega vprašanja.

Iz življenja Cerkve

Blaženi Pij X. bo kmalu proglašen za svetnika

Kongregacija svetih obredov je pred kratkim razpravljala o dveh čudežih, ki se pripisujeta priprošnji blaženega papeža Pija X. Prvi se je zgodil v Neaplju, kjer je advokat Frane Belsani, bolan na pljučih, nenadoma ozdravel v noči med 26. in 27. avgustom leta 1951. Drugi čudež je bil v Palermu, kjer so zdravniku usmiljenko sestro Marijo Scorgia proglasili za neozdravljivo. Februarja leta 1951 je nenadoma ozdravela. Oba čudeža je junija potrdila posebna zdravniška komisija. Pričakujejo, da bo blaženi papež Pij X. že prihodnje leto proglašen za svetnika.

»Mučil te bom...«

Dne 16. novembra je rektor katoliške univerze v Milanu Agostino Gemelli praznoval petdesetletnico, odkar je vstopil v frančiškanski red. Preden je postal frančiškan, je sijajno dovršil študije na medicinski fakulteti v Paviji. Bil je poznan kot silovit nasprotnik katoličanov. Udeleževal se je sej framsonske lože. Ko je služboval kot zdravnik v vojaški bolnici v Milanu je bil naletel na nekega duhovnika, mu je rekel: »Mučil te bom, dokler ne boš zapustil bolnice.« Službovanje v bolnici pa je njegovo mišljenje spremenilo. Leta 1903 je vstopil v frančiškanski noviciat. Svobodomislec so bili zaprepašeni nad njegovim korakom. Obžalovali so, zakaj ni raje napravil samomora, če je obupal nad živ-

ljenjem. Bog pa je imel z njim drugačne načrte. Napravil ga je za ustanovitelja univerze v Milanu, ki jo ves čas obstoja uspešno vodi.

Centralni odbor za marijansko leto

V Vatikanu so osnovali centralni odbor, ki naj bi dajal pobude in smernice za praznovanje Marijanskega leta po vsem svetu. 19. novembra je odbor poslal vsem škofom okrožnico, v kateri razlaga želje in namene svetega očeta v Marijanskem letu.

Sveti oče želi, naj bi boljše poznanje Marije in njenih kreposti vodilo do prenovitve krščanskega življenja.

Odbor zato priporoča, naj se v vsaki škofiji in župniji organizirajo razne pobožnosti, ki bodo v ljudeh budile ljubezen do Marije. Verniki naj se seznanijo z najbolj znanimi Marijinimi božjepotnimi cerkvami. Posebno jih je treba opozoriti na cerkve, ki so v njihovi bližini.

Po možnosti naj se vršijo v vsaki župniji konference, ki bodo vernikom v pouk in vzpodbudo. Širiti je treba knjige o Mariji. Duhovniki naj navajajo ljudi, da bi pogosto in dobro pripravljani prejemali svete zakramente.

Marijansko leto naj bi tudi poživilo medsebojno ljubezen in sočutje do ubogih. Vsi kristjani smo pod varstvom iste božje Matere. V trajen spomin na Marijansko leto naj bi ostale razne dobrodelne ustanove, ki bi se osnovala v tem letu.

Slovenski šolniki v borbi za svoje pravice

Slovenski šolniki na Tržaškem se že nad pol leta bore za priznanje svojih pravic na ekonomskem polju. Vsako leto dobivajo imenovanje z izrecnim zagotovilom, da bodo dobivali enako plačo, kot jo dobivajo njihovi kolegi na italijanskih šolah. Toda pred pol leta so dobili šolniki italijanskih šol povišek, izredno doklado (emergerca), katere pa naši šolniki niso bili deležni, češ da niso državni uradniki, ampak le uradniki ZVU. Če so uradniki ZVU, zakaj pa potem nimajo položaja teh uradnikov? Nimajo ne napredovanja, niti odpravnine. Če oblast izdaja zakone, se jih mora tudi sama držati.

Naši šolniki so na pobudo vseh treh strokovnih organizacij podpisali vlogo na področnega poveljnika, ki se glasi:

Gospodu generalmajorju

J. T. Wintertonu,

področnemu poveljniku

TRST

Podpisani slovenski šolniki se obračamo do Vas, g. general, da se nam čimprej izplača izredno doklado (emergerca).

Svojo prošnjo utemeljujemo z naslednjim:

1. Po členu IX Ukaza št. 18 od 8. nov. 1947 so slovenske šole v Trstu izenačene z italijanskimi: isti kriterij za vpis učencev, ista predpisana izobrazba šolnikov, skratka ista zakonodaja, po kateri delujejo slovenske šole.

2. Če ne bi bilo jasno, da že samo zaradi omenjenega člena IX Ukaza 18 pripada slovenskim šolnikom tudi izenačena plača, obstoja še v istem Ukazu 18 ZVU člen XII, ki pravi, da osebje slovenskih šol dobiva prejemke na isti način in na podlagi istih predpisov in pravil, kakor veljajo za osebje šol z italijanskim učnim jezikom.

3. Slovenski šolniki bi morali po omenjenem členu XII dobivati od šolskih oblasti vsak mesec vse tiste prejemke, kot jih dobivajo šolniki italijanskih šol in to istočasno in po istem kriteriju.

Zato smatramo slovenski šolniki dejstvo, da nam ta doklada ni bila doslej izplačana, za kršitev Ukaza št. 18 ZVU.

4. Vse dolžnosti, ki jih imajo italijanski šolniki, so istočasno aplicirane tudi za slovenske šolnike. Prijava prejemkov za odmero davka Vanoni, ki ga v Trstu plačujejo vsi, razen uslužbencev ZVU, je stopila v veljavo z enim samim odlokom. Slovenski šolniki so morali začeti plačevati ta davek istočasno kot italijanski in ni bil potreben za to noben dodatni odlok.

Zakaj ni bil rešen tudi problem izredne doklade (emergerca) istočasno za slovenske in italijanske šolnike?

Dejstvo, da se problem te izredne doklade (emergerca) za slovenske šolnike rešuje zase, in to potem ko je bil za italijanske šolnike že rešen pred 6 meseci, smatramo slovenski šolniki kot očitno zapostavljanje.

5. Urad vojaškega guvernerja nam je na našo pismeno intervencijo odgovoril s pismom AMG/FTT/PL/333.2 od 31. julija »da je ta zadeva vzeta v simpatičen pretes.« Prav tako nam je isti urad na ponovno intervencijo potrdil s pismom AMG/FTT/PL/333.2 od 18. septembra »da je to vprašanje še vedno pod razsodkom ZVU.«

Slovenski šolniki se ne moremo zadovoljiti z odgovori, ki so nam bili doslej dani, in smo opravičeno ogorčeni, ker se rešitev te zadeve tako dolgo zavlačuje. Zato želimo v najkrajšem času, vsaj do božiča 1953 izplačilo te mesečne doklade, ne glede na njeno ime, tako, kot se je to izvršilo in se še vedno vrši za osebje italijanskih šol.

Prepričani smo, da ZVU ne bo dopustila diskriminacije v škodo slovenskim šolnikom. Zato Vas, gospod general, prosimo, da do 10. decembra 1953 sprejmete naše zastopnike in jim daste jasn in končno veljaven odgovor o tej zadevi.

Upajmo, da bodo naši šolniki tokrat uspešili. Pripravljeni pa so, kot slišimo, poslušati se vseh sredstev, ki so jim na razpolago, da dosežejo svoje pravice.

Ne vemo, zakaj se naša stara prijateljica »Giornale di Trieste« in »Messaggero Veneto« nič ne oglasita in ne zapišeta glede emergerce, da so slovenski šolniki privilegirani!

tudi takrat, ko bodo slovenski kominformisti potegnili svojo pohlevno čredo za »boljšo rešitev« in za Togliattijem predlagali usodni plebiscit, ki bi bil za nas pravi samomor.

Ako pa se skupna želja in volja večine tržaških svobodnih Slovencev nikakor ne bo mogla uresničiti in nam bo tako ostala samo izbira med Italijo in Jugoslavijo, tedaj je naša pot in izbira že pisana — po rojstvu! In ta pot je: matična država Jugoslavija! Čeprav kot krščanski Slovenci ne odobravamo Titovega komunističnega režima, bomo pred Italijo izbrali Jugoslavijo, dobro vedo, da je samo ta naša naravna domovina, dobro vedo, da bo sedanjí totalitarni režim enkrat zginil in tako bomo doma v domači hiši in rodovi za nami bodo po naši žrtvi ob vsej Jadranski obali mirno živeli.

Tak je naš odgovor na zadnjo kominformistično krinko! Tako je naše jasno navodilo vsem pametnim neorganiziranim krščanskim možem v teh težkih dneh. Vsi Slovenci, ki ljubimo samo čisto slovensko zastavo, bomo sami prirejali zborovanja, bomo sami organizirali odbore in sami pošiljali v svet svoje lastne resolucije. V vsaki vasi se dobi kakšen mož, ki pozna vodstva nekomunističnih strank v Trstu. Zato se v vsakem važnem primeru obračamo na vodstvo in »Delo« se ne bo nikoli več hvalilo nad svojimi enodnevnicami zmagami na Krasu in v Bregu.

Pisatelj Ebin Kristan umrl

V Ljubljani je pred približno enim tednom umrl v starosti 86 let slovenski pisatelj in dramatik Ebin Kristan.

Večji del svojega življenja je preživel v Ljubljani, kjer se je l. 1867 tudi rodil. Posvetil se je bil časnikiarstvu in politiki. V svojem političnem mišljenju pa je strogo zastopal socialno demokratsko idejo. Svojim socialističnim nazorom je ostal zvest do smrti.

Izšel je iz tistega obdobja slovenske literature, ki ga označujemo kot naturalizem. V tem smislu se je tudi slovestveno udeleževal: spisal je celo vrsto dram in lahko, tridimo, da je Ebin Kristan najizrazitejši dramatik one dobe. V vseh njegovih dramah je močno poudarjena socialistična revolucionarna tendenca. Kristan je v svojih delih široko obdeloval problem dela v razmerju s kapitalom, zanimalo so ga snovi vzete iz delavskega življenja, iz ljudstva, kateremu je v svojih dramah hotel priboriti enakopravnost, blaginjo in svobodo. Pisal je tudi pesmi in pripovedne pesnitve: tudi v teh je izrazil upodobil svoje življenjske in socialne nazore. Poleg pisateljevanja pa se je Kristan bavil s kritiko. Pisal je obširne članke in ocene o gledališču, pri katerem je tudi sodeloval.

Pred prvo svetovno vojno se je bil umaknil v Ameriko, kjer je med slovenskimi izseljenci deloval v smislu svojih socialističnih in marksističnih nazorov; pisal je članke v social. liste, in to v tujini, pa tudi doma, kamor se je bil po končani drugi vojni spet vrnil. Ostal je v Ljubljani do nedavne smrti, ki mu je 22. nov. t. l. zatisnila oči.

„Krst pri Savici“

Na razpolago je v Gorici tudi »Krst pri Savici« Bineta Sulinova. To dramo smo v preteklem poletju videli ob priliki praznika slovenske besede na Repentabru. V Buenos Airesu so jo ponatisnili na posebno lepem papirju z originalnimi umetniškimi lesorezi Hotimira Gorazda. Cena 200 lir. Dobi se v Katoliški knjigarni v Gorici ali na upravi »Kat. glas.«

stetje. Za vsakogar je imela dar, za vsakogar besedo tolažbe.

»Ali nimate v bolnišnici zdravnika?« je vprašala skoraj prestrašeno, ko je gledala vso to bedo. »Nobenega zdravnika ali bolniškega strežnika?«

»Nikogar razen gohovec, ki so tukaj v službi. Visočanstvo! Stokrat sem že pri zdravstvenem odboru prosil za zdravnika in za izučeno strežniško osebje, a do zdaj, žal, brezuspešno.«

»Jaz vam bom preskrbelo dobrega zdravnika!« je rekla princesa odločno. »Za nje je pa najbolje, ako vzamete katoliške bolniške sestre. Ali mislite, da jih boste mogli dobiti?«

»Kolikor jih hočem,« je veselo vzkliknil pater. »A doslej je minister delal težkoče zaradi dovoljenja.«

»Ne bo več delal težkoče!« je krepko odločila gospa.

Obstala je pri postelji starega, strašno zdelanega bolnika.

»Kako ti je?« ga je vprašala toplo.

»Dobro, dobro!« je jecljal bolnik in grdi obraz se mu je razvelkel v smehljaj. »Prej, prej,« je dostavil tiho, »je bil Mo-

RADI RESNICE

Odbor akademskega kluba Jadran nam je poslal izjavo, v kateri med drugim pravi:

»Če bi se bil Vaš poročevalec udeležil predavanja, bi bil slišal, da se je dr. Besednjak sicer zahvalil jugoslovanskim narodom za pomoč, ki nam jo prožijo v borbi proti sklepu od 8. oktobra, obenem pa odkrito nastopil za STO in tudi utemeljil, zakaj mora vsak zavedni trž. Slovenec videti v današnjih razmerah edino v STO-ju pravilno rešitev tržaškega vprašanja.«

Zakaj se ni Vaš poročevalec potrudil in vprašal katerega izmed poslušalcev, kako se je predavanje glasilo, temveč se krčevito oprijel nepopolnega izvečka v Primorskem dnevniku?

Jemljemo z veseljem na znanje, kar odbor poroča. Poslušalcev Besednjakovega predavanja ne poznamo, zato jih ne moremo interpelirati. Ta izjava je pa zelo pozno prišla na naš list in bi bilo še bolj prav, ako bi jo bili poslali že prej »Pr. dnevniku.«

Zakaj dvojna mera?

Uredništvo

GOSPODARSTVO

Kaj kokoš nabere v naravi?

Kokoši ni koristna samo zaradi jaje, ki jih znese, mesa, katerega nam nudi in radi morebitnega perja, temveč je tudi močan človekov zaveznik v boju proti plevelu, še bolj pa proti mrčesu.

Kokoši je po svoji naravi mesojeda žival. Danes se hrani seveda predvsem z zrnjem, ker jo je temu priučil človek, ki ji ni nudi dovolj mesne hrane. Svojo mesojedno lastnost pokažejo že mladi piščanci. Če se mladi piščanček rani in se recimo na nogah pokaže le kapljica krvi, bodo takoj pritekli drugi piščanci in bodo kljuvali po ranjenem mestu, tako da bo to vedno večje. Neredko se je pripetilo, da so potem piščanci izpikali oziroma požrli celega piščanca. Zato pa predstavlja na kokošjih farmah mesna moka bistveni sestavni del krme za piščance, a tudi za odrasle živali. Izkušnja pravi, da je za mesno krmo najbolj hvaljevna kokoš-jajčarica. Zato pa je ta tudi posebno pridna pri nabiranju mesne hrane na prostem. Prav ji pridejo črvi, gliste, deževniki in mnoge male živali, ki jih kokoši s svojim bistrim očesom odkrije, četudi nam niso vidne.

Izpusti kokoši po izorani njivi in videl boš, kako bodo sledile razorom, brskale in tudi marsikaj našle. Zvečer takim kokošim ni potrebno polagati posebne krme. Kar velja za kokoši, velja seveda tudi za race, gosi in drugo perutnino. Vsa ima rada krmo živalskega izvora.

Francoski učenjak Cantegril je po nalogu Poljedelskega društva za Héralut preiskal goššo mnogokaterih kokoši, da bi tako ugotovil, kaj si kokoši naberejo na prostem. Poleg nekaterih semen samo od plevelnatih rastlin in nekaj zelenih rastlinskih delov je ugotovil v golši ene kokoši 17 koristnih žuželk,

13 indiferentnih (ne koristnih in ne škodljivih), ter 931 škodljivih.

961 žuželk v celoti.

Iz navedenih števil je jasno razvidno, kaj kokoši nabirajo, če imajo prost izhod. Kontrolirali so tudi goššo kokoši, ki so jih spustili v vinograd pri prvem pomladanskem poganjanju. Hoteli so ugotoviti, ali ima kakšno podlago govorica, da kokoši izključujejo trtno popje. V golši niso ugotovili niti sledu kakšnega popja, pač pa samo seme plevelnatih rastlin in živalski mrčes. Kokoši so res kljuvale okoli popja, a samo zato, ker se je tam skrival živalski mrčes.

Nauk iz zgornjega: Nudi perutnini, zaprti v tesnih kurnikih tudi nekoliko krme živalskega izvora, predvsem mesne ali ribje moke.

Koristna primerjava

L. 1670 se je dobilo v Franciji od ovce Larzac letno po 6 kg sira Roquefort, leta 1830 se je količina zvišala na 9 kg, l. 1930 na 27 kg, danes pa se doseže 30 kg. Torej se je mlečnost ovce popetorila v necelih 300 letih.

V ZDA je znašala pred 100 leti srednja molznost krav 600 kg mleka na leto, danes znaša 2.500 kg, a na preizkuševališčih in na vzornih posevkih presegajo že 5.000 kg. Zelo podobne številke veljajo tudi za Holandsko, Dansko in druge napredne živinorejske pokrajine. Od l. 1900 do l. 1950 se je dvignila donosnost prašičev za 30% masti in mesa.

In napredek v žitoreji? Najvišji hektarski donos pšenice je bil dosežen z znamko 100 q (v Angliji), pri koruzi pa je bila v Italiji, prekoračena meja 110 q. Še pred 50 leti se je le redko slišalo, da bi neke pridelali 30 q pšenice ali koruze na ha.

Današnji napredek bioloških ved nam daje v roke orožje, s katerim se bo človeštvo uspešno borilo proti lakoti.

DDT

DDT je krajšnica od D-ichlor D-iphenyl T-riehloretan. Odkril ga je neki avstrijski kemik že pred 80 leti, a takrat se ni zanj nihče zanimal tako, da je bil na novo odkrit l. 1942 od dr. Müllerja, ki je dobil za to Nobelovo nagrado. Dr. Müller je delal in še dela za švicarsko tvrdko J. R. Geigy v Bazlu.

L. 1942 je bil DDT tajno izročen zaveznikom in Amerikanci so ga začeli proizvajati tvorniško v velikanskih količinah. Z njim so med vojno rešili na milijone življenj, še več pa po vojni, ko so z njim na široko uničevali mrčes, prenositeljce raznih bolezni (uši, komarje, itd.). Danes rabijo DDT po celem svetu.

Naslednje lastnosti so doprinele k taki razširitvi: 1. Mrčes pogine če pride v dotiko z DDT; smrt ni sicer takojšnja, a gotovo sledi tekom par ur. 2. DDT ostane dolgo časa učinkovit. 3. DDT je neškodljiv za ljudi in domače živali, če se ga uporablja v predpisanih obrokih.

V trgovini se dobi vse polno prigrotovkov na podlagi DDT, glavni pa so naslednji:

1. Neocid: proti mrčesu na ljudeh in v stanovanjih; uši, bolhe, stenice, muhe, komarji, ščurki, itd.

2. Neocidol: proti zajedavcem na živalih.

3. Gesarol (prah in tekočina): proti mrčesu na rastlinah.

4. Geigy 33 (prah in tekočina): proti parasitom v skladiščih in na zrnju.

5. Trix (prah in tekočina): proti parasitom na oblačilih.

WILHELM HÜNERMANN:

43

Oče Damijan

Upravitelj je vladarico peljal k patru Damijanu, ki je s svojim Vilemom skromno stal v ozadju in je zdaj naglo skočil s konja.

»Oče z Molokaja!« ga je predstavil gospod Mayer. Brez besede je princesa misijonarju stisnila roko in mu dolgo zrla v oči.

»Vi ste plemenit človek!« je naposled rekla tiho.

Misijonar je zmajal z glavo: »Duhovnik sem...«

Ves dan se je visoka gospa mudila med gobavci. Sla je v kočie najbednejših, pohabljenih, ki se niso mogli udeležiti sprejema. Obiskala je svetišče svete Filomene. Ona, protestantka, je dolgo stala pred aliko Matere božje.

»Da, da!« je rekla ginjena. »To spada na Molokaj! Slika Matere teh sirot.« Princesa je globoko sklonila glavo pred Marijo.

V sirotišnici je obdarila otroke, ki so ji

vriskaje pritekli naproti.

Kitajček Bepo je deklamiral dolgo pesem in mrtvi obrazek je žarel od ponosa, da je vse tako dobro izpeljal.

Kneginja ga je še prav posebej pohvalila.

Pater je nato peljal vladarico k revni, hromi in slepi deklici, ki je sedela na neki rogovnici in se igrala s cveticami. Princesa je prijazno nagovorila ubogo bitje. Zdaj je otrok pozorno prisluhnil in vzkliknil:

»Povej, si ti mati?«

»Da, da, jaz sem tvoja mati!« je ginjena odgovorila kneginja.

»Mati!« je zaklical otrok ves srečen in ploskal z rokami, z ubogimi, pohabljenimi ročicami, medtem ko jo je vladarica nežno božala po lasih. Nato pa se je mala deklica spet onemogla zgrudila in zaspala.

S solzami v očeh se je kneginja obrnila proč.

Popoldne je s patrom Damijanom obiskala bolnišnico.

»Vsi ti so že zelo blizu nebesom,« je zasopetala patru.

Nato je princesa šla od postelje do po-

stetelje. Za vsakogar je imela dar, za vsakogar besedo tolažbe.

»Ali nimate v bolnišnici zdravnika?« je vprašala skoraj prestrašeno, ko je gledala vso to bedo. »Nobenega zdravnika ali bolniškega strežnika?«

»Nikogar razen gohovec, ki so tukaj v službi. Visočanstvo! Stokrat sem že pri zdravstvenem odboru prosil za zdravnika in za izučeno strežniško osebje, a do zdaj, žal, brezuspešno.«

»Jaz vam bom preskrbelo dobrega zdravnika!« je rekla princesa odločno. »Za nje je pa najbolje, ako vzamete katoliške bolniške sestre. Ali mislite, da jih boste mogli dobiti?«

»Kolikor jih hočem,« je veselo vzkliknil pater. »A doslej je minister delal težkoče zaradi dovoljenja.«

»Ne bo več delal težkoče!« je krepko odločila gospa.

Obstala je pri postelji starega, strašno zdelanega bolnika.

»Kako ti je?« ga je vprašala toplo.

»Dobro, dobro!« je jecljal bolnik in grdi obraz se mu je razvelkel v smehljaj. »Prej, prej,« je dostavil tiho, »je bil Mo-

lokaj pekel, pravi pekel! A zdaj! O, zdaj je docela drugače. Molokaj je zdaj srečen otok!« in gobavcu so oči zasijale v nekem posebnem blesku.

Zvečer se je vladarica poslovala od Molokaja. Spet so jo spremlili vsi bolniki, ki so še mogli hoditi. Parnikova sirena je zatulila prek morja. Poslednji aloha je zadonel tja čez k odhajajoči ladji. Dvignili so sidro. Na krovu je stala kneginja, z obrazom vedno obrnjena proti otoku Molokaju. Poleg nje je jokaje čepela žena in žalostno gledala na skalnato pečino, kjer je stal njen otrok in mahal, mahal, mahal...

Mati na ladji je zaihtela v neizmerni boleti. Nekdo ji je rahlo položil roko na ramo. Princesa se je sklonila k materi in jo tolažila:

»Sestra, ne jokaj! Tvoj otrok je v dobrem varstvu. Na Molokaju je človek, ki je vsem več kakor oče in mati!«

Damijan de Veuster pa prijateljsko potrepilja svojega konja in zaklical je:

»Ho, Vilem, dovolj smo praznovali. Puisti, da se princesa odpelje. Zdaj se spet začne delo!« In Vilem je vneto pokimal,

zarezetgal, pohlevno zdirjal in odpeketal nazaj v Kalavao.

Kmalu pa so na Molokaju spet napočili veseli dnevi.

Lepega dne se je v molokajski bolnišnici pojavil zdravnik, ki je nosil velike naočnike in belo haljo in je prinesel s seboj celo lekarno zdravil. Sicer ni dolgo ostal tam, njegov naslednik tudi ne, a vendar je vedno spet prišel drug zdravnik. Molokajska bolnišnica je imela zdaj stalnega zdravnika in pater Damijan je imel vsaj tam nekoliko prostostje roke. Zanj je bilo še dovolj dela na Molokaju.

Otok strahu je postal rodovitna njiva božja, na kateri se je splečalo orati, sejati in brusiti kose. Že davno je bilo več kot polovica gobavcev katoličanov in žetev je rasla iz dneva v dan. Snope, ki jih je Damijan vezal, je Bog večinoma prav kmalu spravil v svoje žitnice, čeprav je smrt marsikaterega bolnika rešila šele po večletnem hiranju.

V začetku so seveda mnogi z zasmehom in odkritim sovraštvom gledali duhovnika. Celotno zdaj po osmih letih se je našel še ta ali oni veteran iz vasi blaznih, ki je

STRŽAŠKEGA

Avditorij je spet odprt

Se ne dolgo tega je občinski svetnik g. Agnetto pri občinski seji prosil župana, naj posreduje pri zaveznikih oblasteh, da bi odprle Avditorij, ker so zelo prizadete slovenske prireditve. Župan mu je takrat odgovoril, da je sedaj razmerje tako, da ni prav nič verjetno, da bi zavezniki dali na razpolago dvorano bodisi za italijanske, bodisi za slovenske prireditve.

Komaj nekaj dni kasneje pa smo že zvedeli, da je Avditorij že zopet odprt. Zavezniki so k sreči spoznali, da ni nobenega pravega razloga, da bi Avditorij ostal še nadalje zaprt.

Iz Marijanišča na Opčinah

V nedeljo 6. t. m. se bo tudi pri nas oglašil Miklavž in obdaroval naše gojence (saj so vsi... pridni, od najmlajšega pa do najstarejšega!) Pričakujemo ga okrog štirih popoldne!

Naslednjo nedeljo bomo pa slovesno obhajali praznik naše Zaveznice Brezmadežne. Slavnost bo povečala prisotnost našega prevz. g. škofa. Popoldne ob štirih bomo v naši dvoranci imeli Marijansko akademijo.

Vljudno vabljeni na obe prireditvi vsi prijatelji, dobrotniki in znanci Marijanišča. ZA MARIJANIŠČE NA OPČINAH
Neimenovana od Novega sv. Antona 500 lir.

Kam jadramo?

V zadnji »Demokraciji« čitamo naznani- lo, da bo ak. klub »Jadrano« 7. decembra zvečer v neki dvorani v Trstu priredil miklavževanje s plesom. Naši najboljši narodni voditelji so se vedno borili proti plesu in pijančevanju. To sta bili dve največji rani našega naroda. Obžalujemo, da je en del naše mladine sprejel v zabavni spored tudi ples, ki se bo gotovo zavlekel v jutranje ure tistega dne, ko se bo po vsem svetu pričelo marijansko leto.

Ali so pomislili voditelji, da s plesom onečajo 1. spomin svetnika sv. Miklavža,

2. advent, ki je čas spokorne priprave na Božič in 3. praznik Brezmadežne.

F. P. v imenu mnogih

Iz Rojana

21. novembra je preteklo 50 let, odkar sta si obljubila zvestobo pred oltarjem Antonija Piščane in Ivan Mahnič z Vernie- lisa. Svojo zlato poroko sta slovesno praznovala. Ob tej priliki se je zbralo lepo število njunih prijateljev. Lepi praznik pa je motila grenka kaplja pelina. Vse njune otroke je Bog že poklical v večnost. Slavljenec želimo, da bi ju Bog ohranil do skrajnih mej človeškega življenja.

V adventu imamo vsako jutro ob šestih zornice. Po stari tradiciji je vsako jutro sveta maša pred izpostavljenim svetim Rešnjim Telesom.

Prva jesenska prireditev v Marijinem domu, igra »Ljubezen zmaga«, je lepo uspešna. Igralke so igro lepo podale. Ljudje so odhajali zadovoljni.

Za praznik Brezmadežne je na sporedu akademija. Z njo hoče Marijin družba proslaviti najlepši Marijin praznik in obenem začetek Marijanskega leta. Za Rojan je Marijansko leto tem bolj važno, ker v tem letu obhaja Družba 50-letnico obstoja.

Prebened-Dolina

Na Miklavževno nedeljo bo celodnevno čiščenje v dolinski podružnici na Prebene- gu. Ta dan bo obenem hvaležnica, ki je še ta vas radi popravljanja zvonika ni imela. Sedaj je zvonik popravljen in tako se bo Prebened to nedeljo zahvalil Bogu za sado- ve zemlje in tudi za popravljen cer- kev. Prebenežanom bo govoril za njihov praznik g. misijonar L. Šavelj.

Na praznik Brezmadežne pa bo celodnevno čiščenje v Dolini kakor vsako leto. Od sedmih zjutraj do šestih zvečer bomo častili presveto Eucharistijo in tako pred Je- zusom začeli Marijino leto na katerega se z veseljem pripravljamo. Vabimo sosedo, naj se udeležijo našega praznika, zlasti še sklepa, za katerega je povabljen gospod Malalan, župnik iz Boršta.

daljuje njegovo začeto delo mlada akade- mičarka Lojzka Bratuževa. Njena zasluga je, da je dekliski zbor Marijine družbe ta večer tako dobro pripravljen nastopil. Zato naj velja njej naša iskrena zahvala in toplo priznanje. Hvaležni smo tudi prof. Mirku Fileju, ki je za ta večer sprejel vodstvo zbora in sploh veliko pomagal, da je pevski del proslave tako dobro uspel. Končno naj velja naša zahvala tudi vsem, ki so se tega lepega in pomembnega večera udeležili ter s tem počastili spomin pok. monsignorja.

300-letnica cerkve v Štandrežu

Letos za sv. Andrej bodo Štandrežani proslavili 300-letnico svoje cerkve. Do leta 1653 je bila sredi pašnikov kapela sv. Andreja. Leta 1653 so jo prezidali v cer- kev. To letnico je bilo namreč mogoče brati nad vrati stare cerkve pred letom 1900, ko so začeli zidati sedanjo.

To je za Štandrež pomemben jubilej!

V soboto 5. in v nedeljo 6. dec. bo v dvorani Mar. družbe v Gorici

MIKLAVŽEVANJE

V soboto se bo začelo ob 3½ popoldne in je namenjeno SAMO OTROKOM. V nedeljo bo začetek ob 5h ter so vab- ljeni predvsem odrasli, zlasti Mar. druž- benice. V soboto je vstop za otroke prost, v nedeljo pa samo z vabilom, ki ga dobite v trgovini Kosič v Račtlu. Kdor želi poslati darila za otroke, naj to stori v petek in soboto popoldne od 9h do 12h. Za odrasle se sprejemajo darila tudi v nedeljo od 10. do 12. ure na Placuti v prostorih KPD. Pri miklavževanju bodo letos igrali otroci sirotišča sv. Družine. Zato bo šel ves čisti dobiček za slov. sirotišče.

Seja občinskega sveta

ZRCALO NARODNE NESTRPNOSTI

V prisotnosti 26 svetovalcev se je vršila v soboto 28. nov. seja občinskega sveta. Pred razpravljanjem dnevnega reda je župan dr. Bernardis izrazil svoje sožalje glede zadnjih krvavih dogodkov v Trstu in povabil navzoče k enominutnemu molku. Prešel je nato na bombni atentat na po- slopje občinskega svetovalec Pavlina, izvr- šenega v četrtek zvečer. Izjavil je, da ob- žaluje to dejanje, pa naj ga je izvršil kdorkoli. Tudi slovenski svetovalci, Pavlin, Birs in Bratuž so se pridružili besedam župana, obenem pa odločno zahtevali, naj se končno vzpostavi mir in zaščiti narodna manjšina v Italiji. Doslej je bilo že pet bombnih napadov na imovine Slovencev v Gorici, a policija ni nič, ali pa zelo malo ukrenila, da bi zločince zasledila.

Za tem je občinski svet odobril razne ukrepe občinskega upravnega odbora, med drugim tudi sklep, po katerem je šent- maverska fara prejela 20.000 lir za pomoč pri nakupu zvonov. Svetovalec g. Bratuž se je občini zahvalil za to pomoč. Pri 9. točki je nastala v dvorani razburkana dis- kusija, katere glavni avtor je bil, kakor že večkrat, dr. Pedroni. Goriska občina bi morala odstopiti majhen kos zemljišča (200 m²) podgorski cerkvi. To zemljišče je prej pripadalo samostojni občini Pod- gora in ga je že ta dala cerkvi v užitek. Sedaj je šlo samo za to, da se dejanska stanja tudi pred zakonom uredi, tembolj ker je podgorska cerkev po zelo nizki ceni odstopila neko drugo zemljišče goriski ob- čini. Ko je prišlo do glasovanja, je vstal monarhistični svetnik Pedroni in izjavil, da za omenjeni predlog ne bo glasoval, češ da ital. verniki v Podgori nimajo za- gotovljene verske oskrbe, ker je župnik Slovenec. V tem tujem jeziku se vrši tudi

pouk kriščanskega nauka, je nadaljeval dr. Pedroni. Tako stanje je pa zoper določila konkordata. Zato bo on glasoval proti predlogu. Na te besede, ki pričajo, da je v dr. Pedroniju veliko šovinističnega žolča, a malo poznanja stvari in določil konkordata, sta odgovorila s stvarnimi utemeljitvami oba slov. demokratična sve- tovalca ter celo svetnik Batti, komunist. Pri glasovanju so glasovali zoper predlog monarhistični svetovalci in vsi 4 misini.

Tudi ta razprava je zopet dokaz, kako zastrupljene duše imajo nekateri Goričani.

Orglarska šola v Gorici

Dajemo na znanje, da smo ponovno otvorili slovensko orglarsko šolo v Gorici.

Za vsa tozadevna pojasnila obrnite se pisмено na naslov: M. Filej, Gorica ul. Seminario 7; ali pa osebno na sledeči na- slov: M. Filej, Riva Piazzutta 18, vsak ponedeljek od 10. do 12. ure.

Nagrada

G. Josip Komjane iz Števerjana je edini Slovenec, ki je dosegel nagrado za izbolj- šanje kmetijske proizvodnje za leto 1953 v znesku 25.000 lir.

Zvišanje železniških prevozov

Dne 10. decembra stopijo v veljavo nove cene na železnicah. Povprečno se bodo cene zvišale za 25% pri prevozu oseb in 5 do 12 % pri prevozu blaga.

Opozorilo optantom

Opozarjamo vse optante, da se pozani- majo na goriški občini soba št. 36 glede rešitve svojih prošelj. Tam namreč leži precej ugodno rešenih prošelj.

Radium v goriški bolnici

Na pobudo goriških zdravnikov je go- riška bolnica pri Rdeči hiši odprla poseb- no središče za boj proti raku. Dali so ji na razpolago 101 tisočinko grama tega dragocenega zdravila, v vrednosti 2 milio- nov in pol lir. Ta tako neznatna količina bo zadostovala za zdravljenje nekaj rodov. Gorica je sedaj edino središče vse goriške in videmske province, ki ima na razpolago to dragoceno zdravilno sredstvo.

Naročila za božične darilne pakete v Jugoslavijo

se sprejemajo vsak dan v

trgovini jestvin v Trstu

ulica Rittmajer 6 - tel. 24353 - cas. post. 252

Postrežba točna, garantira se za vsako pošiljko

Darilne pakete po vsej Evropi

dostavlja TVRDKA

Najhitrejša in najsoli- dnejša postrežba!

Jamčimo za sigurno

dostavo vsake pošiljke.

Dostavljamo tudi radioaparate, bicikle, šivalne stroje in harmonike po najugodnejših cenah!

TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 24-467 - P.O.B. 522

CITRUS

IMPORT & EXPORT

Lastnik: Aleksander Goljevšček

Z GORIŠKEGA

Otvoritev kulturnih večerov v Gorici

S.K.P.D. je skupno z dekliski Marijino družbo posvetilo svoj prvi kulturni večer zaslužnemu možu in neustrašenemu borcu za naše verske in narodne pravice, msgr. Mirku Brumatu ob 3. obletnici njegove prerane smrti.

V sredo 25. novembra smo se v obilnem številu zbrali v Marijinem domu na Placu- ti, v tistem domu, ki je zrastel iz velike požrtvovalnosti, skrbi in ljubezni pokojne- ga monsignorja in ki je postal tako drugi dom vsem družbenicam, zbirališče in og- njišče vseh goriških Slovencev. Ni bilo srca ta večer, ki bi s hvaležnostjo ne pomislilo na našega velikega očeta.

Predsednik društva je pozdravil vse nav- zoče in poudaril, da bo društvo na istih temeljih in z istimi cilji nadaljevalo za- četo delo. Msgr. Alojzij Novak nam je nato z njemu svojsko, preprosto in iskreno besedo prikazal svetli lik našega pokoj- nega monsignorja. Prikazal nam ga je predvsem kot duhovnika, polnega gorečno- sti za slavo božjo, neutrudnega spovednika in pridigarja, prikazal nam ga je tudi kot

človeka, usmiljenega in sočutnega do vseh in kot neustrašnega bojca za naše narod- ne pravice. Za njim je družbenica Cirila Saksidova prečitala iz »Vijolice« članek »Msgr. dr. Mirko Brumat — pesnik in glasbenik«. Spoznali smo tako dr. Brumata tudi kot nežno čutečega, globokega reli- gioznega pesnika in glasbenika. O njegovih, umetniških delih so se pohvalno izrazili razni naši poklicni glasbeniki in kritiki. Tudi sami smo se o tem prepričali, ko smo za tem poslušali koncert njegovih naj- lepših skladb, ki jih je z globokim občut- kom in veliko dovršenostjo zapel zbor de- kliske Marijine družbe pod vodstvom prof. Fileja.

Za prva pesem o Svetogorski Kraljici nam je priklicala v dušo tisoč sladkih spominov in nam sprostila duha, da smo se poglabili v nežne akorde Brumatovih skladb, se z njim veselili in z njim žalovali in tako strnili vsa srca po utripanju nje- govega srca.

Pevski zbor dekliske Marijine družbe je zrastel pod večšo roko pokojnega monsi- gnorja. Ves prosti čas mu je posvetil in čestokrat tudi nočne ure počitka. Z nje- govo smrtjo pa zbor ni zamrl. Častno na-

godrnjaje in nejevoljno sprejemal misijo- narjeve usluge. Še vedno ni mogel patru odpustiti, da mu je odtegnil žganje.

Nekega dne je pater Damijan enemu teh zgubljenecv prinesel z gorā vrč vode v kočo. A grdi, od žganja razjedeni in od gobavosti pohabljeni starec, ki je bil nava- jen drugačne mokrote, je vrč pred misijo- narjevimi nogami tulčal prevrnil. Tedaj je Flamec brez besede vzel vrč, se spet napo- til na hrib, vrč vnovič napolnil in ga pri- nesel gobavcu.

»Zdaj pa bodi bolj previden, prijatelj!« se je smehljal pater. »Pazi, da ga spet ne prevrneš!«

Tedaj je bolnik topo gledal in gledal in zmaljeval z glavo. Bilo je prvič, da je videl čudo

»Reveček!« je mrmral pater in šel dalje. Tako samozatajevanje si je priporil šele po vztrajnem, trdem boju. Moč za to je prejemal iz križa, iz Kristusovega križa in iz velikega križa na Molokaju, na katerem je Gospod vedno znova visel pribit.

Polagoma pa je ljubezen premagala so- vraštvo. Z gorā vlačiti vodo Damijanu že davno ni bilo več treba. Pred nekaj leti

je napeljal na Molokaj pravi vodovod, ki je vas in okolico preskrboval s svežo stu- denico.

Molokaj je izgubil svoje največje stra- hote...

In spet so vihrale zastave in zastavice veselja nad Molokajem. Spet so se dvigali v nebo ponosni, lesketajoči se slavoloki, okrašeni s cvetjem. Spet so se znojili godei in je Vilem nosil orhideje v repu.

Pred cerkvijo je na pravem slavnostnem odru stal novi škof sandviških otokov, monsignor Herman Köckemann. Postavni Vestfalec je prek gorā prišel v Kalavao, kjer ga je pri vsem utrudljivem plezanju namočil še strašen nalič. Ves premočen je zdaj stal med govavci. A sin rdeče zemlje si ni nič storil iz tega. Njegove oči so žarele od veselja na pristrčno dobrodošlico, a tudi v topli, sočutni ljubezni ob pogledu na spačene obraze in pohabljenе ude.

»Otroci moj!« je končno spregovoril s tresočim se glasom. »Vi ste Gospodu zelo blizu, saj nosite njegov sveti križ. Najre- vnejši med vami je Gospodu najbližji. Mu je najbolj podoben. V vaših ranjenih, kr- vavečih udih trpi Gospod. V vas je spet

pribit na križ. V Kristusu boste nekoč vi, ki tako dolgo prenašate smrtne muke, spet vstali v nemaljnivi lepoti. Naša ljubezen pa bo vedno pri vas!

Med vami živi duhovnik, ki vam poma- ga nositi križ, kakor Simon z Cirene. Pre- den je on prišel k vam, je bil Molokaj pekel. Ta otok se je spremenil za vas v tolažljive vice, skozi katere boste dospeli v nebesa. Duhovnik vam pomaga nositi križ, križ bolečin, križ pregnanstva.

A glejte, otroci moj! Drug križ sem vam danes prinesel s seboj, zlat križ, zna- menje največje zemске časti. Havajska vla- darica, visoka gospa, ki vas je bila obiš- kala v tihem kraljestvu bolečin, mi ga je dala s seboj, da ga danes slovesno izročim vašemu duhovniku in očetu.

Visoko je škof dvignil blesteč se, zlat križ, ki se je iskril v sončni luči, nato pa ga je pripel patru Damijanu de Veuster na obnošeno staro sutano, v kateri je pre- kleščal že pred neskončno mnogo bode.

»Damijan de Veuster! V imenu Njenega Veličanstva, havajske princeze in vladarice, vam danes izročam križ poveljnika viteš- kega reda, kralja Kalakaua I.«

Misijonar ni vedel, kaj se je godilo okrog njega. Gledal je škofa in strmel v zlato se lesketajoči križ na svojih prsih ter zma- jeval z glavo. Prek otoka pa so se raz- legali klici in vrisk otrok, ki so videli počaščenega svojega očeta.

Škof je duhovniku stisnil roko. Pater Damijan pa je stegnil roko, da bi vzel križ s suknje.

»Pustite ga, pater!« je rekel škof. »Moja siromašna sutana se mora pač sramovati!« se je v zadregi smehljal pa- ter. »A zdi se mi, da mi bo Gospod kmalu poslal drugačen križ iz nebes!« je tiho dostavil.

IZAJIJA 53

Nekega dne v pričetku decembra leta 1884 se je pater Damijan po težavni ježi prek gorā vrnil nazaj v Kalavao. Obiskal je sobrata, ki je bival onstran Palija. Do- mov grede pa je jezdeca in belca zalotila huda ploha, da se je še doma ceditlo z nji- ju, kot bi ju bil nekdo pravkar potegnil iz kadi vode, kljub temu, da se je z neba spet porogljivo smehljal svetlo sonce. Pred sirotišnico je Damijan de Veuster ustavil konja.

Krožek srednješolcev priredi tudi letos dne 8. decembra ob 17. uri v Marijinem domu

AKADEMIJO V ČAST BREZMADEŽNI

s sledečim sporedom:
Pozdrav Brezmadežni - deklamacija
Ch. Gounod: Ave Marija - violino in klavir
F. Chopin: Nocturno op. 9 št. 2 - klavir
Govor
Odlomki iz razodetja - melodram
F. Chopin: Mazurka op. 68 št. 6 - klavir
A. Corelli: Sonata - violino in klavir
Njena moč - prizor iz Lurda.

Mohorjeve knjige

Danes lahko naznanimo, da so mohorjeve knjige za l. 1954 dotiskane. Razpošiljanje se bo začelo čimprej, morda že prihodnji teden.

Pokojnine invalidom

Te dni je izšel ministrski odlok, ki do- loča, da bodo prejemali starostno invalid- nino vsi begunci iz krajev, ki jih je Ita- lija morala odstopiti drugim državam. Ta odlok je hvalevreden, če pomislimo na te- žak položaj beguncev, naj bodo ene ali druge narodnosti.

Darovi za sklad L. Kemperla

Dar slov. vernikov pri Sv. Vincenciju v Trstu 1300 lir.
Bog povrni!

Za SLOVENSKO SIROTIŠČE

A. B. 1000; gospod Škrk 500. lir
Iskren Bog plačaj!

Knjižnica Katoliškega prosvetnega društva na Placuti v Gorici je od- prta: ob torkih od 7. do 8.30 zvečer, ob nedeljah od 10. do 11.30 dopol- dne.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

»Halo, fantje!« je zaklical dečkom, ki so med krikom in vikom pritekli, da bi pozdravili svojega belega očeta in njegovega belca. »Pošteno zdrgnite Vilema in mu dajte dobrega ovsa. Potem pa recite materi Ani, naj mi pripravi vročo kopel za noge, ampak pošteno vročo. Ste razumeli?«

»Da, da, makua Kamijano!« so vse vprek vpili dečki. Duhovnik se je zavil v sedla, nalahno udaril Vilema in šel v hišo. Po mokri ježi ga je mrazilo.

»Žganje bi me pogrelo,« je mrmral pa- ter. »Ne bi se ga branil, ko bi ga imel.« Ker je Kanakom prepovedal piti žganje, tudi on ni maral zanj in ga ni hotel niti za zdravilo ne. Vroč čaj mu bo tudi dobro del. A kaj je bilo vendar to? Na pragu se je pater opotekel. Z obema rokama je nenadoma oprijel za podboje vrata. Noge so mu naenkrat odpovedale. Bile so lede- no mrzle in težke kakor svinec. Ze več let je Damijan trpel na nogah. Marsikatero noč je preležal brez spanja, ker ga je v nogah trgala neznosna bolečina, ki je re- zala in vrtala. Šele pogoste kopeli nog so mu nekoliko ublažile trganje.

(Se nadaljuje)